

ADMINISTRATĪVĀ PROCESA LIKUMA KOMENTĀRI. A un B daļa.
Sagatavojis autoru kolektīvs. Dr.iur. J.Briedes zinātniskajā redakcijā. – Rīga:
Tiesu namu aģentūra, 2013, 1058.lpp.

Autori:

- © Kristīne Aperāne (19.–24., 26., 27., 29., 30., 35.–40., 87., 88.pants)
- © Gatis Bārdiņš (9.pants)
- © Inga Bērtaite (18., 25., 28., 31.–33.pants)
- © Juris Bogdanovs (98.–101.pants)
- © Marina Borkoveca (41.–43.pants)
- © Līga Biksiniece-Martinova (11. un 12.pants)
- © Jautrīte Briede (1.panta pirmā–trešā daļa, 6., 10., 13., 14.¹, 23., 37., 43., 45., 46., 48., 49., 59., 61.–63., 64.–77., 77.¹, 78.–80., 81.–86., 98.–101.pants)
- © Edvīns Danovskis (22.pants)
- © Ilze Gredzena (92.–97.pants)
- © Solvita Harbaceviča (1.panta piektā daļa)
- © Anita Kovaļevska (1.panta astotā un devītā daļa un 34.pants)
- © Veronika Krūmiņa (30., 36. un 40.pants)
- © Egils Levits (2., 6., 14., 65. un 66.pants)
- © Gatis Litvins (80.¹ pants)
- © Dace Mita (1.panta ceturtais–sestais daļa, 92.–97.pants)
- © Jānis Pleps (3., 44.–50.pants)
- © Daiga Rezevska (4., 15.–17.pants)
- © Māris Ruķers (54.pants)
- © Artis Stucka (51.–53.pants)
- © Ieva Višķere (5., 7., 8., 55.–60., 63.¹, 89.–91.pants)
- © Arlita Zariņa (18.pants)
- © Ineta Ziemele (1.panta septītais daļa un 15.pants)

Zinātniskā redaktore Dr.iur. Jautrīte Briede

Juridiskās redaktore: Mg.iur. Veronika Krūmiņa un Mg.iur. Signe Terihova

Izdevējs

Baldones ielā 1B, Rīga, LV-1007,

tālrunis 67804733

TIESU NAMU AĢENTŪRA

Tiražētājs:

a/s "Poligrāfists", K.Valdemāra ielā 6

© Marina Selunska, grafiskais dizains, 2013

© Tiesu namu aģentūra, 2013

ISBN 978-9934-508-04-2

Administratīvā procesa likuma komentāru autori

Kristīne Aperāne,

Mg.iur., Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta senatores palīdzē, SIA "Safege Baltija" eksperte

Gatis Bārdiņš,

Mg. iur. summa cum laude, Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta senatora palīgs, LU Juridiskās fakultātes doktorants

Inga Bērtaite,

Mg.iur., Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta priekšsēdētājas palīdzē, LU Juridiskās fakultātes doktorante

Juris Bogdanovs,

Mag.iur., Nordea Bank Plc. Latvijas filiāles Juridiskā departamenta vadītājs

Marina Borkoveca,

Dr.iur., LLM (College of Europe), "Linklaters" LLP (Londona) palīgs tiesību jautājumos

Līga Biksiniece-Martinova,

Mg.iur., Administratīvās rajona tiesas tiesnese

Jaurīte Briede,

Dr.iur., Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta tiesnese, LU Juridiskās fakultātes asoc. prof.

Edvīns Danovskis,

Dr.iur., LU Juridiskās fakultātes lektors, Saeimas Juridiskā biroja juridiskais padomnieks

Ilze Gredzena,

LL.M. (*Warwick*), zvērināta advokāte

Solvita Harbaceviča,

Mg.iur., Eiropas Savienības Vispārējās tiesas tiesneša palīdzē

Anita Kovaļevska,

Mg.iur., Administratīvās apgabaltiesas tiesnese, LU Juridiskās fakultātes lektore, LU Juridiskās fakultātes doktorante

Veronika Krūmiņa,

Mg.iur., Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta priekšsēdētāja

Egils Levits,

Prof. Dr.h.c., Assessor jur., Dipl.-Pol., Eiropas Savienības tiesas tiesnesis

Gatis Litvins,

Dr.iur., Sabiedriskās politikas centra "Providus" pētnieks, Notariāta institūta direktors, žurnāla "Jurista Vārds" tieslietu redaktors

Dace Mīta,

Mg.iur., Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta tiesnese

Jānis Pleps,

Dr.iur., Saeimas Juridiskā biroja juridiskais padomnieks, LU Juridiskās fakultātes Tiesību teorijas un vēstures katedras vadītājs, docents

Daiga Rezevska,

Dr.iur., LU Juridiskās fakultātes profesore

Māris Ruķers,

Mg.iur., LU Juridiskās fakultātes lektors, Juridiskā biroja "E-sabiedrības risinājumi" vadītājs

Artis Stucka,

Dr. iur., zvērināts advokāts

Ieva Višķere,

Mg.iur., Administratīvās rajona tiesas tiesnese

Arlita Zariņa,

Mg.iur., Administratīvās rajona tiesas tiesnese

Ineta Ziemele,

Ph.D (Cantab.), M.I.L. (Lund), LL.B (LU), Eiropas Cilvēktiesību tiesas tiesnese, palātas prezidente, RJA profesore

SATURS

ZINĀTNISKĀS REDAKTORES PRIEKŠVārds (*J.Briede*) 9

Izmantotie saīsinājumi un skaidrojumi 11

ADMINISTRATĪVĀ PROCESA LIKUMA KOMENTĀRI (1.–9.nodaļa)

A DAĻA. VISPĀRĪGIE NOTEIKUMI	13
1.nodaļa. Administratīvā procesa pamatnoteikumi	13
1.pants. Likumā lietotie termini	13
<i>Pirmā un otrā daļa</i>	13
<i>Trešā daļa</i>	24
<i>Ceturtnā daļa</i>	47
<i>Piektā daļa</i>	52
<i>Sestā daļa</i>	66
<i>Septītā daļa</i>	70
<i>Astotā un devītā daļa</i>	72
2.pants. Likuma pamatmērķi	84
3.pants. Likuma darbība	107
4.pants. Administratīvā procesa principi	115
5.pants. Privātpersonas tiesību ievērošanas princips	121
6.pants. Vienlīdzības princips	126
7.pants. Tiesiskuma princips	144
8.pants. Tiesību normu saprātīgas piemērošanas princips	155
9.pants. Patvaļas aizlieguma princips	158
10.pants. Tiesiskās pašlāvības princips	164
11.pants. Likuma atrunas princips	171
12.pants. Demokrātiskās iekārtas princips	177
13.pants. Samērīguma princips	185
14.pants. Likuma prioritātes princips	196
14. ¹ pants. Procesuālā taisnīguma princips	210
15.pants. Ārējo normatīvo aktu, vispārējo tiesību principu un starptautisko tiesību normu piemērošana	223
16.pants. Iekšējo normatīvo aktu piemērošana	260
17.pants. Tiesību normu interpretācija un analogija	266
18.pants. Administratīvā procesa izdevumi	277
2.nodaļa. Administratīvi procesuālā tiesībspēja un rīcībspēja	291
19.pants. Tiesībspēja un rīcībspēja	291

20.pants.	Privātpersonas administratīvi procesuālā tiesībspēja.....	296
21.pants.	Privātpersonas administratīvi procesuālā rīcībspēja	302
22.pants.	Publisko tiesību subjekta administratīvi procesuālā tiesībspēja	313
23.pants.	Publisko tiesību subjekta administratīvi procesuālā rīcībspēja.....	319
3.nodaļa.	Administratīvā procesa dalībnieki iestādē un tiesā	321
24.pants.	Administratīvā procesa dalībnieki	321
25.pants.	Iesniedzējs	324
26.pants.	Procesuālā līdzdalība iestādē	330
27.pants.	Adresāts	334
28.pants.	Trešā persona.....	337
29.pants.	Tiesību subjekts, kuram ir tiesības būt par privātpersonas tiesību un tiesisko interešu aizstāvi	356
30.pants.	Institūcijas piedalīšanās procesā atzinuma došanai	364
31.pants.	Pieteicējs.....	371
32.pants.	Procesuālā līdzdalība tiesā	391
33.pants.	Administratīvā procesa dalībnieku procesuālo tiesību pārņemšana	398
34.pants.	Atbildētājs.....	408
35.pants.	Tiesības uz pārstāvību administratīvajā procesā	418
36.pants.	Personas, kuras nevar būt par pārstāvjiem administratīvajā procesā	423
37.pants.	Personas, kuras nevar pārstāvēt iestādi.....	426
38.pants.	Pārstāvības noformēšana	434
39.pants.	Pārstāvja pilnvaru apjoms.....	443
40.pants.	Pārstāvības atsaukšana vai atteikšanās no pārstāvības.....	446
4.nodaļa.	Procesuālie termiņi	448
41.pants.	Procesuālā termiņa noteikšana.....	448
42.pants.	Procesuālā termiņa sākums	452
43.pants.	Procesuālā termiņa izbeigšanās	454
44.pants.	Procesuālā termiņa nokavējuma sekas.....	459
45.pants.	Procesuālā termiņa apturēšana.....	464
46.pants.	Procesuālā termiņa atjaunošana	468
47.pants.	Procesuālā termiņa pagarināšana	478
48.pants.	Procesuālā termiņa pagarināšanas un atjaunošanas kārtība	483
49.pants.	Iestādei noteiktā termiņa neievērošanas sekas	491
50.pants.	Tiesai noteiktā termiņa neievērošanas sekas.....	500

B DAĻA. ADMINISTRATĪVAIS PROCESS IESTĀDĒ	505
5.nodaļa. Piekritība, sadarbība un informācijas atklātība	505
51.pants. Administratīvās lietas piekritība	505
52.pants. Piekritības maiņa	511
53.pants. Sadarbība administratīvajā procesā	516
54.pants. Informācijas sniegšana	520
6.nodaļa. Administratīvā procesa virzība iestādē	528
55.pants. Administratīvās lietas ierosināšana iestādē	528
56.pants. Lietas ierosināšana uz iesnieguma pamata	533
57.pants. Lietas ierosināšana pēc iestādes iniciatīvas	548
58.pants. Lietas ierosināšana uz augstākas iestādes rīkojuma vai citas institūcijas ziņojuma pamata	551
59.pants. Informācijas iegūšana	553
60.pants. Informācijas iegūšanas ierobežojumi	568
61.pants. Tiesības iepazīties ar lietu	571
62.pants. Administratīvā procesa dalībnieku uzklaušanās	580
63.pants. Administratīvā akta izdošana vai lēmums par lietas izbeigšanu	594
63. ¹ pants. Administratīvā līguma noslēgšana	603
64.pants. Administratīvā akta izdošanas termiņš	607
65.pants. Apsvērumi, pieņemot lēmumu par administratīvā akta izdošanu un nosakot tā saturu	620
66.pants. Lietderības apsvērumu saturs	636
67.pants. Administratīvā akta forma un sastāvdaļas	651
68.pants. Administratīvā akta nosacījumi	673
69.pants. Administratīvā akta formas neievērošana	686
70.pants. Administratīvā akta paziņošana un spēkā esamība	695
71.pants. Administratīvā akta paziņošana citām personām	713
72.pants. Kļūdu labošana	716
73.pants. Administratīvā akta izskaidrošana	722
74.pants. Spēkā neesošs administratīvais akts	726
75.pants. Apstrīdams administratīvais akts	737
76.pants. Tiesības apstrīdēt administratīvo aktu	744
77.pants. Administratīvā akta apstrīdēšanas kārtība	751
77. ¹ pants. Iestādes tiesības atcelt tās izdoto apstrīdēto administratīvo aktu	755
78.pants. Iesniegums par administratīvā akta apstrīdēšanu	758
79.pants. Administratīvā akta apstrīdēšanas termiņš	762
80.pants. Apstrīdēta administratīvā akta darbības apturēšana	769
80. ¹ pants. Izlīguma noslēgšanas iespēju izvērtēšana	778

81.pants.	Lēmums par apstrīdēto administratīvo aktu.....	795
82.pants.	Spēku zaudējuša administratīvā akta un procesuālo pārkāpumu apstrīdēšana	813
83.pants.	Neapstrīdama administratīvā akta atcelšana	819
84.pants.	Administratīvā akta tiesiskums.....	831
85.pants.	Tiesiska administratīvā akta atcelšana.....	838
86.pants.	Prettiesiska administratīvā akta atcelšana.....	853
87.pants.	Administratīvā procesa uzsākšana no jauna uz iesnieguma pamata	869
88.pants.	Iestādes pienākums uzsākt administratīvo procesu no jauna	881
7.nodaļa.	Iestādes faktiskā rīcība.....	883
89.pants.	Iestādes faktiskās rīcības jēdziens.....	883
90.pants.	Iestādes apsvērumi un paziņojums par faktisko rīcību	898
91.pants.	Iesniegums par iestādes faktisko rīcību un faktiskās rīcības apstrīdēšana un pārsūdzēšana.....	902
8.nodaļa.	Atlīdzinājums	913
92.pants.	Tiesības uz atlīdzinājumu	913
93.pants.	Apstrīdēšanas un pārsūdzēšanas kārtība lietās par atlīdzinājumu	924
94.pants.	Atlīdzināšanas pienākums	931
	<i>Pirma, otrā un trešā daļa</i>	<i>931</i>
	<i>Ceturta daļa.....</i>	<i>936</i>
95.pants.	Atlīdzinātāja noskaidrošana	946
96.pants.	Iesniedzēja pienākums samazināt zaudējumus un sadarboties	949
97.pants.	Civiltiesību principu piemērošana atlīdzinājuma apmēra noteikšanai	954
9.nodaļa.	Uzziņa par savām tiesībām	960
98.pants.	Tiesības uz uzziņu par savām tiesībām.....	960
99.pants.	Uzziņas sagatavošana	968
100.pants.	Uzziņas forma.....	970
101.pants.	Uzziņas tiesiskās sekas un apstrīdēšana.....	972
IZMANTOTIE AVOTI.....		981
I.	Literatūra	982
II.	Judikatūra un tiesu prakse.....	1004
III.	Citi juridiskās prakses materiāli.....	1037
IV.	Tiesību akti	1040

ZINĀTNISKĀS REDAKTORES PRIEKŠVārDS

Šis rindas tiek rakstītas laikā, kad no Administratīvā procesa likuma stāšanās spēkā 2004.gada 1.februārī ir pagājuši gandrīz desmit gadi. Tas nozīmē, ka tajā ietvertu tiesību normu interpretācija un piemērošana ir kļuvusi par ikdienu gan iestāžu, gan tiesu darbā. Tomēr izpratne par likumā ietvertajām normām ne vienmēr ir pietiekama. Tāpēc Administratīvā procesa likuma komentāru mērķis ir palīdzēt labāk izprast likumā ietvertās tiesību normas un likuma piemērotājiem atvieglot tiesību normu piemērošanu.

Šie komentāri sniedz ieskatu par Administratīvā procesa likuma A daļā (Vispārīgie noteikumi) un B daļā (Administratīvais process iestādē) ietvertu tiesību normu saturu un piemērošanu, pamatojoties uz iestāžu un tiesu praksē un tiesību doktrīnās izteiktajām atziņām. Kaut arī komentāru zinātniskā redaktore un vairāku rakstu autore ir arī Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamenta tiesnese, tāpat arī daudzus ieteikumus to uzlabošanai devusi arī Administratīvo lietu departamenta priekšsēdētāja Veronika Krūmiņa, tas tomēr nenozīmē, ka komentāri pilnībā atspoguļo arī Senāta viedokli.

Komentāros vietām norādīti arī atšķirīgi viedokļi, tāpat arī norādīts uz diskutējamiem jautājumiem. Lasītājam jāņem vērā, ka komentāri neaizstāj likuma tekstu. Komentāros izteiktajai domai var pievienoties, taču tā nav uztverama kā nemainīga dogma.

Ņemot vērā, ka visi komentāru autori un zinātniskā redaktore ir praktiķi, tāpat aizņemti savā ikdienas darbā, šīs grāmatas tapšana ir bijis ilgs process, kura laikā ir mainījušās gan tiesību normas, gan tiesu prakse. Tāpēc ir iespējams, ka atsevišķas komentāros izteiktās domas ir savstarpēji pretrunīgas, ko komentāru lielā apjoma dēļ, iespējams, nav izdevies novērst. Tāpat lasītājam jāņem vērā, ka komentāros izmantotie citi normatīvie akti ir redakcijā, kas bija spēkā 2013.gada vasarā, un komentāru lasīšanas laikā var būt grozīti.

Vēlos pateikties par sadarbību visiem komentāru autoriem un juridiskajām redaktorēm, kā arī pārējiem maniemi kolēģiem visu instanču administratīvajās tiesās un universitātē, ar kuriem vairākkārt esmu

pārrunājusi atsevišķus jautājumus. Paldies arī maniem ģimenes locekļiem – Aigaram, Elzai un Kārlim Mārtiņam, jo viņiem nācās samierināties ar to, ka daļu sava brīvā laika esmu pavadījusi nevis ar viņiem, bet gan darbā ar šiem komentāriem.

Būšu pateicīga no komentāru lasītājiem un izmantotājiem saņemt kritiskas piezīmes par neskaidrībām vai nepilnībām tekstā un priekšlikumus komentāru uzlabošanai, jo ceru, ka šim izdevumam pēc kāda laika sekos nākamais – papildinātais izdevums. Piezīmes un ieteikumus, lūdzu, sūtīt uz e-pasta adresi jautrite.briede@lu.lv vai J.Briedei, Valststiesību zinātņu katedra, Latvijas Universitāte, Raiņa bulv. 19, Rīga LV-1586. Lūdzu arī ņemt vērā, ka piezīmes un priekšlikumi individuāli netiks komentēti un uz jautājumiem, ja tādi tiks uzdoti, atbildes netiks sniegtas, bet tie visi tiks pieņemti tikai kā priekšlikumi komentāru teksta papildināšanai un uzlabošanai.

Dr.iur. Jautrīte Briede